

1. Svet za vode – zabeležka, 21. 8. 2023

1) Prisotni:

Uroš Brežan, MNVP, Matej Skočir, MNVP, Maja Kostanjšek, MNVP, Neža Kodre, DRSV, Luka Štravs MNVP, Pavel Gantar – bivši minister za okolje, Barbara Čenčur Curk, GWP Slovenija in UL NTF, Miloš Bavec, GeoZS, Mihael Brenčič, UL NTF, Lidija Globevnik, TC VODE in Društvo vodarjev Slovenije, Andrej Kryžanowski, UL FGG, Matjaž Mikoš, UL FGG, Nataša Sovič, ARSO, Primož Banovec, Inštitut za vodarstvo, Rok Fazarinc, hidrolog.

2) Teme sestanka:

- stanje po poplavah in postopki sanacije,
- izzivi prostorskega umeščanja,
- oblikovanje strateških in interventnih predlogov za spremembo zakonodaje.

3) Imenovanje vodje sveta:

Za vodenje sveta se na predlog ministra imenuje Rok Fazarinc.

4) Zabeležka:

- **Kodre** je predstavila intervencijske ukrepe. Maja Kregar je na DRSV kontaktna oseba za informacije s terena.
- **Sovič** je poročala o poškodovanih opazovalnicah in izrazila potrebo po dodatnem monitoringu tal in voda po poplavah; analize, ki jih ARSO izvaja, so v teku in bodo izdelane v roku 14 dni; predlaga čimprejšnje dejansko stanje situacije (analiza dogodka);
- **Globevnik** je opozorila na nujnost podatkov o stanju vodotokov, in na to da je društvo zaprosilo za posnetke iz zraka vojsko in policijo, ki pa jih ne more dobiti (metapodatki in osebni podatki);
- **Skupno mnenje** je, da je 3D posnetek poplavljenega terena (lidar) zelo potreben, tako za stanje takoj po poplavah (naročilo že dano) kot za stanje po izvedenih intervencijskih ukrepih: Nujno je ovrednotiti količine sproščenega in odloženega materiala. .
- **Mikoš** izpostavi pobudo Inženirske zbornice Slovenije – *lessons learnt*. Analiza mora biti širša – analiza delovanja objektov. Izpostavi primer Avstrije – št.

dogodkov se povečuje a izplačilo škod se ne, ker vlagajo v preventivo. Želi, da se nudijo podatki o analizi dogodka (delovanje objektov);

- **Fazarinc** izpostavi nujnost odpiranja poplavalne uredbo in jo na primerih stanovanjske gradnje in gradnje na poplavnih območjih spremeniti. Olajšati del, ki se nanaša na državno infrastrukturo. Odredba – CZ 4.8.2023 – primerljivo zakon o velikih plazovih, na tem območju se izvajajo dela s pomočjo policije, dostop do lokacije. Sanacija naj se razdeli v dve fazi prioriteta (pretočnost), in dolgotrajnejša sanacija, ki bo trajala leta.
- **Banovec** izpostavi (1) podhranjenost DRSV. (2) - pomen in vlogo izobraževanja na vseh nivojih – od osnovnošolskega izobraževanja o vodah, poplavalah, povratni dobi, do izobraževanja zaposlenih, mikrodokazila, in to zaposlenih na različnih funkcijah. Izzivi tudi na študijski smeri vodarstvo – premalo študentov. Torej podpora izobraževanju v njegovi celovitosti. (3) Izpostavi tudi vodno demokracijo, soodločanje, participacijo in potrebo po smiselnem vračanju členov zakona o vodah, ki so v ZoV opredeljevali participativni sistem in so bili črtani s spremembo zakona o vodah leta 2012.
- **Mikoš** izpostavi pomembnost stabilnega sistema financiranja v vodarstvu. Da to ni stvar ekipe, ministra, referendum. V sistem vključiti tudi zavarovalnice. Sistem obveznega zavarovanja pred naravnim nesrečami, bistveno večji del vlagati v to področje. Iz top-down urejanja je potrebno preiti na pokrajine – moramo uvesti sistem soodločanja deležnikov, lastnikov zemljišč. Preventivna selitev – NUVI in NZPO jih ali imajo takšen načrt, da predvidevajo tudi to. Poudari ne le pomen poplavnih voda, temveč tudi plavja in plavin, predvsem kot posledica erozije in zemeljskih plazov.
- **Banovec** pove, da je treba razmisliti o proticikličnem proračunu, ki bo financiral več ob recesijah, takrat se ne smejo izgubljati kapacitete in zadrževal financiranje v času konjunktore, ko je izvajalcev malo in so storitve drage. To je potrebno uvesti v zakonodajo.
- **Kryžanowski** omeni, da je potrebno poleg NZPOja tudi vodnogospodarske osnove, kot leta 1975. Objekti / konstrukcije morajo biti odporni. Poudari nujnost uvajanja inštituta revizije, VG objekti se delajo po postopku vzdrževalni del v javno korist, in interventnih del, kar bi se moralo urediti kasneje s polnim gradbenim dovoljenjem. Sedaj tudi katastra VG objektov ni. Parcialno se rešuje na določenih odsekih, neke nekaj narediš in težava bo drugače.
- **Fazarinc** izpostavi, da je večina objektov, ki so bili delani kvalitetno tudi z betonom, obstala. Kar je bilo narejeno z nižjo odpornostjo, je vse odneslo. Kjer so bile brežine zaraščene, voda je visoka drevesa polegla in drevesa so zaščitila brežine, kar se je izkazalo kot dober primer.

- **Globevnik** doda, da kjer so se struge razširile, rabimo prostor, kjer ga imamo, odpornost objektov... to tudi moramo komunicirati z ljudmi in nevladnimi organizacijami. Da se znamo pogovarjati zakaj so določene rešitve potrebne takšne kot so, tudi inštitut revizij je potreben. Objekti se poleg tega da so stabilni in hidrogtehično stabilni, dajo narediti tudi lepo in sonaravno. Potrebno e da se to upošteva kalkulaciji stroškov. projekta. Izrazi pomislek glede velike avtoritativnosti in individualnega obvladovanja prostora županov.
- **Brenčič** omeni strategije iz tujine, kjer je sestavni del boja proti podnebnim spremembam in naravnim nesrečam; hierarhični niz ukrepov od spodaj navzgor, pripravljenost na dogodke pred finančnimi in materialnimi zavarovanji, zavarovanja pred naknadno pomočjo, pobude pred administrativnimi ukrepi. Pomemben del teh ukrepov so tudi znanstvene raziskave za izboljšanje odpornosti. Kdor živi na tveganjem območju se mora tega zavedati in biti pripravljen na ekstremne dogodke, samostojno pred ukrepi države. To je potrebno vključiti tudi v odnos med občino in državo. Pomemben del ukrepov mora biti tudi izobraževanje o vremensko pogojenih naravnih nesrečah, na več nivojih, od šolskega sistema, do državljanov, ki so že zaključili formalno izobraževanje.
- **Bavec** poudari, da ko bomo urejali vodotoke, je treba na enak način pristopiti tudi k plazovom. Projektanti se morajo zavedati širše geološke slike. Če to ni vključeno v sistem prostorskega načrtovanja in v projektiranje posameznih rešitev, so rešitve parcialne. To je torej treba vključiti za obvladovanje širših območij. Tudi v interventnih ukrepih, zdaj. Tu je upoštevanje širše slike najcenejši način za dolgoročno prostorsko načrtovanje. V tem trenutku so podatki za plazove manj natančni kot voda, zato je potrebno dolgoročno pridobiti boljše podatke. Večje plazove bo potrebno v primerih, ko sanacija ne bo mogoča ali ne bo zagotavljala zadostne varnosti, nadzorovati (monitoring). Dober primer Koroška Bela - Potoška planina.
- **Čenčur Curk** izpostavi, da so potrebne vodnogospodarske osnove. Vendar po drugi strani država ugotavlja, kot je navedeno v predlogu zadnjega NUV, da podrobnejših načrtov za Upravljanje voda ne potrebujemo. Vendar jih. Ti dogodki spreminjajo tudi neposredno našo naravo in s tem vodna zemljišča, zato je potrebno narediti reambulacijo vodnih zemljišč.
- Narediti je potrebno celovito analizo odziva vseh institucij ob tem dogodku z namenom izboljšati protokole ob takih dogodkih. Na podlagi teh izkušenj bi morali pripraviti izboljšane protokole delovanja institucij, vključno z evidentiranjem le-teh (tudi področni strokovnjaki, kdaj se kontaktira, komunicira). Pomembno tudi izobraževanje – pomembne štabne vaje (simulacije), na katerih so prisotni vsi

deležniki. Strinja se z izobraževanjem na vseh nivojih, prostorsko načrtovanje je imelo prostorske konference, ki so dejansko zaživele, ampak se jih je potem prenehalo izvajati. Na takih sestankih bi morali biti tudi strokovnjaki s področja prostorskega planiranja, saj moramo problem obravnavati celovito.

- **Gantar** podpira interventni zakon, in zakon o obnovi. V zakonu o obnovi je pomembna celovitost. Sistemske spremembe – generalno osvežiti način upravljanja z vodami. Drugo – participacija – vse bi bilo boljše, če bi skrbele za vode občine. Na to težnjo moramo odgovoriti s konceptom participacije – potrebno je uvesti posvetovalna telesa, konference o vodi – ker so bile vsem odveč so jih vrgli ven. Zagotoviti celovitost urejanja, oblikovati področje upravljanja z vodami 1. oblikovanje politiki, 2. izvajanje politik, 3. nadzor nad njimi. Ter ravni morajo biti jasno razvite in vanje vpletene na različnih ravneh tudi strokovne službe potem to lahko deluje. NUV je dokument, ki je predolg, moral pa bi biti vitek, berljiv. Potrebovali bomo jasen cilj in način kako bomo to financirali. Celovit zakon o sanacijah – rešitev za objekte na vodovarstvenih območjih. Od primera do primera je treba ugotoviti kaj storiti s tem in to zakonsko urediti in izvesti.
- **Banovec** izpostavi še 3 zadeve: NADZOR – inšpektorji – ne deluje in je potrebno temeljito nadgraditi vlogo rečnih nadzornikov in inšpekcijskih služb. Če se črne gradnje na poplavnih območjih ne rušijo, je to slab signal, da je mogoče vse legalizirati in to sporočilo razume tudi javnost. PRIMERJIVOST S SOSEDNJIMI DRŽAVAMI, so boljše organizirane, imajo boljše procese, financiranje. Potrebna poglobljena analiza na katerih področjih zaostajamo in kaj se lahko naučimo od njih. PROSTOR – razumeti je potrebno investitorje, ki vstopajo v prostor z interesi gospodarstva in poselitve, vendar je potrebno razumeti, da je naš sistem načrtovanja rabe prostora zasnovan na omejevanju – omejujejo kmetijci, narava, kultura, vode in še kdo, potem je to medresorska bitka. Investitorje je potrebno pozitivno usmerjati, kje naj razvijajo svoje projekte.
- **Štravs:** Načrt je že tretji dokument, ki ima 800 strani in odločili smo se, da gre v medresorsko usklajevanje in to je tveganje, saj sedaj bodo prišla vprašanja povezana s tem poplavnim dogodkom.